

Llawlyfr i Wirfoddolwyr

2016 - 2017

Cynnwys

Croeso.....	3
Hyfforddiant Sefydlu.....	3
Hyfforddiant.....	4
Goruchwyliaeth.....	4
Presenoldeb.....	4
Gorffen eich gweithgaredd.....	4
Canllawiau ar ymddygiad.....	5
Materion ac Ymwybyddiaeth Gwleidyddol i Wirfoddolwyr.....	5
Iechyd a Diogelwch.....	6
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth.....	6
Defnyddio Technoleg Gwybodaeth.....	6
Alcohol a Chyffuriau.....	6
Cyfrinachedd a'r Cyfryngau.....	6
Ysmygu.....	7
Diogelu.....	7
Cwynion.....	8
Casgliad.....	8

Croeso

Diolch am gynnig eich amser i gefnogi Cyngor Sir y Fflint a'i nodau ehangach. Rydym eisiau i'ch amser gyda ni fod yn werth chweil, yn ddiogel ac yn bleserus ac mae'r llawlyfr hwn wedi ei gynllunio i ddarparu gwybodaeth i helpu i gyflawni hyn.

Sylwer na ddylid ystyried y canllawiau yn gyfreithiol rwymol, ac nid yw'n bwriadu creu perthynas gytundebol gyda'n gwirfoddolwyr.

Pan fyddwch yn dechrau gyda Chyngor Sir y Fflint, byddwch yn cael enw cyswllt (eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr), felly os ydych angen gwybod unrhyw beth sydd heb gael sylw yn yr arweiniad hwn, mae croeso i chi ofyn iddyn nhw.

Hyfforddiant Sefydlu

RŴan bod y broses recriwtio cychwynnol wedi'i chwblhau, mae ychydig o bethau y mae angen eu gwneud cyn y gallwch ddechrau eich gweithgaredd gyda ni.

Os yw eich gweithgaredd yn gofyn am wiriad y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) bydd angen i chi gwblhau'r gwaith papur perthnasol a derbyn cliriad cyn y gallwch ddechrau eich gweithgaredd. Bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yn nodi'n glir os oes angen gwiriad DBS ar gyfer eich gweithgaredd. Fel arfer, bydd ond angen y cliriad o dan rai amgylchiadau a gyda grwpiau penodol (fel cyswllt rheolaidd â phlant neu oedolion diamddiffyn).

Bydd angen i ni gadarnhau pwy ydych; mae hyn yn wir dim ots a oes angen gwiriad DBS neu beidio. Dylech ddangos dogfen wreiddiol i'ch Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr, fel trwydded yrru neu basport.

Yn olaf, bydd angen i chi roi manylion dau ganolwr i ni. Cyflogwr blaenorol neu gorff gwirfoddol ydynt fel arfer, ond gall fod yn unrhyw un mewn sefyllfa o ymddiriedaeth, fel athro ysgol neu swyddog yr heddlu.

Yna, bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yna cynnal sesiwn gyflwyno gyda chi. Bydd hyn yn sicrhau eich bod yn ymwybodol o faterion sy'n benodol i safle fel iechyd a diogelwch, ble mae'r toiledau, a ble gallwch gael paned o de!

Hyfforddiant

Os oes angen hyfforddiant i'ch galluogi i gyflawni eich gweithgaredd, byddwn yn ymdrechu i ddarparu hyn. Dim ond hyfforddiant sy'n uniongyrchol berthnasol i'ch rôl gwirfoddoli y gallwn ei gynnig ac nid fel gwobr neu ad-daliad ar gyfer eich gweithgaredd. Mae ein holl hyfforddiant yn cael ei roi o wirfodd ac nid yw'n ofynnol i chi aros gyda ni am gyfnod penodol o amser ar ôl derbyn yr hyfforddiant hwn - er ein bod yn gobeithio y byddwch yn aros gyda ni am gyhyd ag y gallwch. Os ydych yn credu bod gennych angen hyfforddiant penodol, siaradwch â'ch Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr.

Goruchwyliaeth

Bydd gennych 'Oruchwyliwr Gwirfoddolwyr' a fydd yn bwynt cyswllt cyntaf i chi wrth gynnal eich gweithgaredd. Bydd eich goruchwyliwr yn goruchwyllo unrhyw weithgaredd y byddwch yn ei gyflawni, yn ogystal â bod wrth law i ddelio ag unrhyw ymholiadau neu faterion y gallech ddod ar eu traws yn ystod eich amser gyda ni.

Bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yn trefnu sesiynau rheolaidd 'un-i-un' gyda chi. Mae hwn yn gyfle anffurfiol i drafod eich gweithgaredd, cael gwybod am y newyddion diweddaraf a gwneud unrhyw awgrymiadau a rhoi adborth.

Gallwch wrthod galwadau a wneir ohonoch os ydych credu eu bod yn afrealistig, y tu hwnt i gwmpas eich rôl neu os ydych yn teimlo nad oes gennych y sgiliau priodol i'w cyflawni.

Presenoldeb

Fel gwirfoddolwr, nid oes unrhyw rwymedigaeth arnoch i fynychu eich gweithgaredd. Ond, mae eich gweithgaredd yn bwysig iawn i ni ac i ddefnyddwyr gwasanaethau a byddwn yn trafod gyda chi yn y sesiwn gyflwyno faint o amser y byddwch yn gallu ei ddarparu yn rheolaidd. Os nad ydych yn gallu bod yn bresennol am unrhyw reswm, ceisiwch roi gwybod i'ch Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr cyn gynted ag y bo modd.

Gorffen eich gweithgaredd

Os ydych yn dymuno rhoi terfyn ar eich gweithgaredd gwirfoddoli gyda ni, gallwch wneud hynny ar unrhyw adeg. Ond, gofynnwn i chi roi gwybod i ni cyn gynted â phosibl o'ch bwriad i adael. Bydd hyn yn ei gwneud yn haws i ni recriwtio gwirfoddolwr newydd os oes angen.

Efallai yr ystyrir eich gweithgaredd gwirfoddoli yn un cyfyngedig o ran amser. Mewn geiriau eraill, bydd yn cael ei wneud yn glir os ydym yn disgwyl i'ch gweithgaredd orffen erbyn dyddiad penodol. Os yw hyn yn wir, byddwch yn cael gwybod am hyn gan eich Goruchwyliwr Gwirfoddoli yn ystod eich cyfnod sefydlu.

Yn anffodus, gall rai cyfleoedd gwirfoddoli ddod i ben heb lawer iawn o rybudd. Pan fydd hyn yn digwydd byddwn yn ceisio rhoi gwybod i chi cyn gynted ag y gallwn, a byddwn yn sicr yn ceisio rhoi pum diwrnod o rybudd.

Pan fyddwch yn gorffen eich gweithgaredd gyda ni, byddwn yn gofyn i chi ddychwelyd unrhyw eitemau neu offer rydym wedi eu rhoi i chi wneud y gweithgaredd, ac rydym yn gofyn i chi wneud hyn cyn gynted ag y bo modd.

Bydd gwirfoddolwyr sy'n gadael Cyngor Sir y Fflint ac sydd wedi gwneud ymrwymiad rheolaidd, yn cael cynnig cyfweiliad ymadael, geirda a/neu ddatganiad o'ch cyflawniadau.

Canllawiau ar ymddygiad

Wrth wneud eich gweithgaredd gyda ni, gofynnwn i chi ymddwyn yn briodol. Mae gan y Cyngor bolisiau a gweithdrefnau penodol yn ymwneud â gweithwyr cyflogedig sy'n nodi eu safon ymddygiad disgwylidig. Er na fydd y polisiau a'r gweithdrefnau hyn bob amser yn berthnasol i chi, mae'n bwysig eich bod yn ymwybodol ohonynt ac yn gweithredu mewn modd tebyg mewn egwyddor. Bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yn gallu rhoi rhagor o wybodaeth i chi. Mae'r pwyntiau canlynol yn tynnu sylw at rai o'r materion allweddol sy'n berthnasol i chi.

Materion ac Ymwybyddiaeth Gwleidyddol i Wirfoddolwyr

Mae'r Cyngor yn gorff gwleidyddol. Rydym yn cael ein harwain gan benderfyniadau ein cynghorwyr etholedig, sy'n cynrychioli'r rhanbarthau etholiadol yr ydym yn byw ynddynt. O ganlyniad mae'n rhaid i ni i gyd gael ein gweld i fod mor niwtral ac amhleidiol ag y gallwn fod yn ystod ein gweithgareddau gyda'r Cyngor.

Felly, mae'n rhaid i chi beidio â defnyddio eich gweithgaredd gwirfoddoli i hyrwyddo unrhyw amcanion gwleidyddol; i geisio dylanwadu ar broses gwneud penderfyniadau'r Cyngor, yn enwedig o ran eich gweithgaredd neu rôl (heblaw am mewn proses ymgynghori swyddogol); neu ddefnyddio eich sefyllfa i ddylanwadu ar aelodau etholedig.

Mae enw da y Cyngor hefyd yn bwysig i'w gynnal. Mae'n rhaid i ni fod mor dryloyw ag y gallwn, felly peidiwch â derbyn rhoddion gan aelodau o'r cyhoedd am eich gweithgareddau.

Iechyd a Diogelwch

Bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yn tynnu eich sylw at ein polisi a gweithdrefnau Iechyd a Diogelwch. Mae Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974 yn berthnasol i weithwyr, y cyhoedd a gwirfoddolwyr. Mae gennym i gyd ddyletswydd i wneud ein gweithgareddau mor ddiogel â phosibl. Rhowch wybod i'ch goruchwyliwr os ydych yn teimlo bod unrhyw bryder Iechyd a Diogelwch yn eich lleoliad.

Er y gall rhai rhwymedigaethau Iechyd a diogelwch ymddangos yn ddiangen, cofiwch mai ein prif flaenoriaeth yw eich diogelwch, a bod ein gweithwyr yn cymryd eu dyletswydd gofal tuag atoch o ddifrif ac yn gweithredu i sicrhau nad ydych mewn sefyllfa beryglus.

Gwnewch yn siŵr eich bod yn gwisgo'n addas ar gyfer eich gweithgaredd, mae hyn yn cynnwys y defnydd o unrhyw offer amddiffynnol efallai y byddwch wedi ei gael.

Cydraddoldeb ac Amrywiaeth

Mae Cyngor Sir y Fflint yn croesawu pobl o bob rhan o'r gymuned waeth beth yw eu hil, rhyw, anabledd, oedran, cenedl, tueddfryd rhywiol neu gred grefyddol. Os gwelwch yn dda, byddwch yn barchus at ein holl ddefnyddwyr gwasanaeth, gweithwyr, a gwirfoddolwyr eraill.

Defnyddio Technoleg Gwybodaeth

Ni fydd y rhan fwyaf o wirfoddolwyr angen mynediad at unrhyw un o systemau cyfrifiadurol y Cyngor. Ond, os oes angen mynediad i TG fel rhan o'ch gwaith, bydd hyn yn cael ei wneud yn glir yn ystod eich cyfnod sefydlu. Mae croeso i chi ddefnyddio'r cyfleusterau TG cyhoeddus yn ein llyfrgelloedd ac ardaloedd eraill.

Alcohol a chyffuriau

Nid yw Cyngor Sir y Fflint yn goddef cyffuriau ac alcohol. Mae ein polisi Camddefnyddio Alcohol a Sylweddau yn berthnasol i chi fel gwirfoddolwr. Bydd eich goruchwyliwr yn rhoi gwybod i chi am y polisi a'r gofynion a gweithdrefnau y bydd disgwyl i chi eu dilyn.

Cyfrinachedd a'r Cyfryngau

Yn ystod eich gweithgaredd efallai y byddwch yn dod yn ymwybodol o faterion cyfrinachol yn ymwneud â gweithwyr, gwirfoddolwyr eraill neu'r cyhoedd. Gofynnwn i chi barchu cyfrinachedd yr holl wybodaeth a pheidio datgelu'r wybodaeth hon i drydydd parti. Bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yn eich cynghori ar y ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â Diogelu Data a'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth.

Peidiwch â gwneud datganiadau neu sylwadau i'r cyfryngau ar ran y Cyngor. Mae gennym dîm ymroddedig sy'n gyfrifol am yr holl gyfathrebu. Os oes gennych ddi-ddordeb mewn siarad â'r cyfryngau (er enghraifft - i hyrwyddo prosiect gwirfoddoli) cysylltwch â'ch Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr.

Ysmygu

Gwaherddir ysmygu ym mhob un o'n hadeiladau a cherbydau. Os ydych yn ysmygu oddi ar y safle, ystyriwch iechyd, cysur a diogelwch pobl eraill. Dylech sicrhau bod bonion sigarêts a matsis wedi'u diffodd yn gyfan gwbl ac wedi'u gwaredu'n gywir cyn gadael ardal. Rydym hefyd yn gofyn i chi beidio ag ysmygu o flaen plant.

Diogelu

Mae gennym ddyletswydd i amddiffyn y rhai mwyaf diamddiffyn yn ein cymuned a sicrhau diogelwch a lles pawb sy'n defnyddio ein gwasanaethau. Os, yn ystod eich gweithgaredd, y byddwch yn pryderu am les unrhyw ddefnyddiwr gwasanaeth, dylech roi gwybod i'ch Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr neu weithiwr cyflogedig arall.

Mae'r holl weithwyr yn y Cyngor yn cael eu hyfforddi i ddelio â'r sefyllfaoedd hyn a byddant yn gallu eich helpu. Peidiwch â cheisio datrys unrhyw sefyllfa eich hun oherwydd, hyd yn oed gyda'r bwriadau gorau, efallai y gallwch eich gwneud eich hun yn agored i honiadau o amhriodoldeb.

Gofynnir i rai o'n gwirfoddolwyr sy'n dod i gysylltiad rheolaidd â defnyddwyr gwasanaethau diamddiffyn (fel plant ac oedolion diamddiffyn) gael gwiriad DBS. Os yw eich gweithgaredd yn gofyn am wiriad DBS, cewch eich hysbysu gan eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr ar y cyfle cyntaf.

Os bydd angen, gofynnir i chi lenwi ffurflen DBS ar-lein a fydd yn gofyn am amrywiaeth o wybodaeth, gan gynnwys:

- *Cyfeiriadau presennol a blaenorol*
- *Rhyw*
- *Dyddiad geni*
- *Manylion y collfarnau cyfredol*
- *Dogfennau sy'n cadarnhau pwy ydych chi*

Bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yn eich cefnogi gyda pha fanylion a gwaith papur fydd ei angen i'ch helpu i gwblhau'r gwiriad DBS ar-lein. Byddwch yn derbyn y dystysgrif yn uniongyrchol, felly bydd angen i chi roi hwn i'ch goruchwyliwr gwirfoddolwyr er mwyn dechrau ar eich gweithgareddau gyda ni.

Cwynion

Mae cwynion gan ac ynglŷn â gwirfoddolwyr yn brin iawn. Ond, gall broblemau godi o bryd i'w gilydd ac mae'n ddoeth bod gennym system ynglŷn â sut i ddelio â nhw. Mae er lles pawb i ddatrys cwynion mor gyflym ac mor deg ag y bo modd.

Os oes gennych gwyn anffurfiol, siaradwch â'ch Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr i ddechrau. Dylai'r ddau ohonoch geisio cytuno ar gynllun ac amserlen ar gyfer datrys y gwyn. Os ydych yn anghyfforddus wrth siarad â'ch Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr, yna dylech ofyn am gael siarad â'u rheolwr atebol.

Os ydych yn dymuno codi cwyn, gallwch wneud hynny drwy weithdrefn gwyno'r Cyngor, ac mae manylion am hyn ar y wefan yn www.siryfflint.gov.uk.

Os gwneir cwyn amdanoch chi, efallai y bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddoli yn eich galw i gyfarfod anffurfiol a gall Rheolwr Atebol eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr hefyd fod yn bresennol.

Yn ystod y cyfarfod hwn byddwch yn debygol o drafod unrhyw benderfyniad a all fod yn bosibl ac amserlen ar gyfer gweithredu unrhyw newidiadau. Fel arfer bydd y mater yn cael ei

ddatrys yn y fan hon, ac ni fydd angen cymryd unrhyw gamau pellach. Ond, o bryd i'w gilydd, efallai y bydd angen cymryd camau eraill a all gynnwys hyfforddiant neu symud i weithgaredd gwahanol. Mewn rhai amgylchiadau, efallai y bydd angen gofyn i chi atal eich gweithgaredd, e.e. os yw diffyg presenoldeb rheolaidd yn golygu na allwn ddibynnu arnoch.

Yn yr achos annhebygol dros ben y bydd digwyddiad difrifol fel trais corfforol neu ymddygiad gwahaniaethol, gofynnir i chi roi'r gorau i'ch gweithgaredd ar unwaith. Bydd eich Goruchwyliwr Gwirfoddolwyr yn esbonio pam fod hyn wedi digwydd ac yn nodi pam bod eich ymddygiad yn afresymol. Yn yr achos hwn, efallai y gofynnir i chi adael ar unwaith.

Casgliad

Rydym yn gobeithio y bydd yr amser y byddwch yn ei dreulio yn gwirfoddoli gyda ni yn bleserus. Mae ein gwirfoddolwyr yn dweud wrthym eu bod yn cael nifer o bethau cadarnhaol o'u gweithgareddau ac rydym yn gobeithio y byddwch chithau hefyd. Mae eich amser yn cael ei werthfawrogi'n fawr gan bob un ohonom yn y Cyngor ac rydym yn diolch i chi am fod yn rhan o'n gwasanaethau. Mwynhewch eich profiad ac mae croeso i chi gysylltu â'ch Goruchwyliwr Gwirfoddoli i gael cymorth.